پوهندوی آصف بهاند ۲۰۱۲/۰۲/۲۲

پردی چاپیریال او دمهاجروکوچنیانو د زدکړې مسآله

(لومړی برخه)

((ماله کلمه نه راځي))

ولې موکوچنیان تراوسه پورې په خپلومورنیوژبولیک لوست نه شي کولای؟

له خپل وطن څخه لرې،دخپلې ټولنې له چاپیریا ل څخه لرې، دمورنۍ ژبې داوریدلو او ویلو له دایرې نه دباندې دپردي کلتورترهراړخیز اغیز لاندې؛په پردي چاپیریال کې دمورنۍ ژبې زدکړې،ساتنې اوپالنې مسآله اودمهاجرت په پردي چاپیریال کې له کوچنیانواوتنکیوزلمیانوسره دچلند اواړیکوموضوعات هغه اړین اولومړني شیان دي چې باید قلموال یې هیڅ کله له پامه ونه غورځوي.
دغې اړینې موضوع ته هغه وخت زما پام شوچې په ۱۹۹۲، په پیښورکې مې دافغان مهاجرینوحال، دپیښور په یوکمپ(کچه ګړۍ) کې په خپلوسترګو ولید.بیا دوخت ناکردو اوتندوبادونوپسې واخیستم او دروسیې پلازمینې ماسکوته یې ورغوځارکړم.په روسیه کې مې هم دافغان مهاجرینوبد حالت په خپلوسترګوولید، بیا لکه نا بلد لامبوزن، وروسته له ډیرلاس اوپښواچولومې پښه غربي اروپا ته ورسیده.
په دې ټولوپردیوچاپیریالونوکې مې دنورومذهبونوترتاثیر، دنوروژبوپه دایره کې اوپردي کلتورترسیوري لاندې ولیدل چې څنګه یوماشوم خپل عقاید،کلتور،ژبه اوټول معنوي شته هیروي اوله لاسه یې ورکوي. دهمدغې غمیزې په لیدواوعینې اړتیاووپربنا مې ځا ن اړوګانه چې که نورڅه مې له لاسه نه کیږي، حداقل دهمدغې غمیزې اونیګړتیاوویوتت شا نتې انځورخودلوستونکو اوتاریخ مخې ته کیږدم؛نوهماغه وچې زړه نازړه مې د «لارورکولارویانو» په ورکولاروکې له ځان سره اخیستي لومړني یادداشتونه اودماسکوپه هراړخیزپردي چاپیریال کې شته ترخه واقعیتونه سره ځنګ په ځنګ کیښودل، پرتله مې کړل،بیا مې سره ومروړل اوهمدغه مقا له (پردی چاپیریال اودمهاجروکوچنیانودزدکړې مسآ له«ما له کلمه نه راځي») ولیکله،له ماسکوڅخه خپریدونکي اخبار« نوید» کې خپره شوه.بیا څه « ژرنده پخه اوڅه غنم لامده» دبې سرنوشته ژوند ناخوالودې ته پرې نه ښودم چې ددې سلسلې بله مقاله ولیکم،خویادداشتونه مې څه پرکاغذ اوڅه دحافظې په کمپیوترکې ثبتول.
دمهاجرت دهمدې اړودوړپه لړکې،توندوبادونودخویم ځل له پاره لکه شکیدلی کاغذ یا وچه پاڼه په هوا کړم،په اروپا کې یې ددېنمارک په نامه په یوه سیمه کې وغورځولم.دتوپانونودلړڅه کرارتیا په پای کې مې ــ دچاخبره ــ نوم مې ایله په پنسل ولیکل شو،ما هم لږڅه دآرامتیا احسا س وکړ، ژوره سا مې واخیسته اوآرام کیناستم؛ خوخبرنه وم چې دا دبل توپان نه مخکې غولونکې آرامتیا ده،داسې آرامتیا چې دسریښوپه اصلي ډنډ کې سرې کیبا سي.دا دسریښوډنډ بې وطني ده چې دبې وطنۍ په وجه سړی په خپل لاس، په لیکلې بڼه دیوبل هیواد مقاماتوته مجبوراً دپناه اخیستلولیک ورکوي.
کله مې چې په اروپا کې، په ډېنمارک کې دمهاجروافغانانوژوند،کورنۍ اوکوچنیان له نږدې ولیدل،دوی هم له لوی نه نیولې،ترواړه پورې، دفرهنګي فقردستونزې ترڅنګه، ترسخت فرهنګي سترس(فشار) لاندې سا ایستله. افغانان لوستي وو، که نا لوستي،په رښویې کتلې چې دوی، ددوی زلمیان اوکوچنیان خپل ټول معنوي شته له لاسه ورکوي. زه اوماغوندې ځینې نورفرهنګیان کوم اجرایي ځواک په اختیارکې نه درلوده چې څه موثرسره کړي وای؛ بیا مې ځان یوازې په دې ډاډه کاوه چې ددغه بد حالت انځوروکاږم اونوروته یې وښیم؛نومې په ماسکوکې دراپیل کړومقالولړۍ بیا پیل کړه.
له دې سره جوخت مې هڅه وکړه چې دډېنمارک دهیدرسلیوپه ښارګوټي کې ــ چې زه دیره یم ــ باید درسمي مقاماتوپه اجازه اومرسته، دمورنۍ ژبې دزدکړوکورسونه، په پښتواودري ژبوپیل کړم.هغه شرایط اوقانون چې دمورنۍ ژبې دزدکړې له پاره په هغه وخت کې دډېنمارک دحاکم ګوند له خوا وضعه شوي وو، له هغوشرایطواوقوانینوسره سم ما امکانات لرل. دمورنۍ ژبې دټولګې دجوړیدوله پاره با ید دولس (۱۲) تنه ماشومان چې عمریې له څوارلسو کلونوډیرنه وي موجود وي،چې په یاد ښارکې دافغانانو ماشومان تردولسوهم ډیروو.دمورنۍ ژبې دښوونکي شته والی،دا ستونزه هم نه وه.دډېنمارک په نوروښارونوکې اکثرآ غیرمسلکي ښوونکي دتدریس له پاره حا ضروو،خوموږ.دمورنۍ ژبې دتدریس له پاره مسلکي ښوونکي درلودل.زمامیرمن مسلکي ښوونکې وه ، دکا بل دپیداګوژي انستیتوت فارغ التحصیله ده اودافغانستان په لومړنیوښوونځیوکې یې دتدریس ښه اوږده سابقه درلوده،اوما هم دتدریس اودرسي کتابونودلیکلوښه اوږده تجربه درلوده.

افغان جرمن آنلاین تاسو په درنښت همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خېر و لولئ

موږ.په ګډه هڅه وکړه چې لااقل دافغان کوچنیانودباسواده کیدوپه خاطردمورنۍ ژبې کورسونه پیل کړو،څه ژرنده پڅه اوڅه غنم لامده،په کوربه هیواد کې دهغوګوندونوحاکمیدل چې له بهرنیانوسره یې دمورنه،بلکې دمیرې سلوک کاوه.په یوه مکتوب کې،چې ټولوبهرنیانوته یې په متحدالمال ډول لیږلی و،لیکلي وچې:هغه پیسې چې موږ ستاسې دمورنۍ ژبې په زدکړه لګوو،ولې یې دډنما رکۍ ژبې په زدکړه ونه لګوو.

بل خوا له بده مرغه ځینوافغانانوداسې انګیرله اوانګیري یې چې دادی دوی دافغانستان دتاوده تناره له سوځنده اورڅخه راخلاص شوي اوپه ګل اوګلزارجنت خانوکې استوګن دي،نورنو مور،مورنۍ ژبه،وطن اوخپل کلتور څه کوي.له کوچنیانوسره بې تفا وته برخورد،دهغوی دراتلونکې په باب فکر نه کول اوځینې نوردې ته ورته مسا یل ددې لامل شول چې دمورنۍ ژبې کورسونه دایرنه شي.ددې نیمګړتیاوو اوستونزوترڅنګه،دایراني متعصبوکړیودرواني تروراو ورانیونغري له افغانستانه بهرهم تود دی اودهمژبتوب،هم دینتوب اوهم کلتورتوب؟؟؟ ترنامه لاندې دلته هم زموږ دخپلوهیوادوالوپه وجود کې خپل ناروا پلانونه تطبیقوي.ددوی له نظره هرپښتون طالب دی،پښتودطالبانوژبه ده او ... ژوندۍ نمونې یې همدلته دډنمارک په هیدرسلیونومي ښارکې زما ترسترګو وړاندې تیرې شوي دي.یوایراني پلوه ښاغلي؟ افغان داسې فکرکاوه چا چې له مازې پښتو وویله ،طالب دی.ده به هرکله یوه پښتوژبې افغان ته د طالب خطاب کاوه،کله چې له هغه نه ددې ادعا دثبوت غوښتنه وشوه،هغه په ځواب کې وویل:

« او ده خانه همرای اولادای خود پشتومیګه!»

په همدې هیدرسلیونومي ښارکې یوافغان چې مورنۍ ژبه یې فارسي ده،په ایران اوایراني کلتورداسې مین دی چې دمجنون سرې ګرولی دی،یوه ورځ چې ما ورته یاده کړه چې خپل کوچنیان دمورنۍ ژبې کورس ته راولیږي،نوپه زغرده یې راته وویل:

«همرای ایراني میشانمش،همراه تو نې!»

ځینې افغانان حاضرشول چې کوچنیان کورس ته راولیږي اوځینویې لا نورې دمامې غږولې.لنډه دا چې دې کارهم پایله نه درلوده.دهمدې ستونزوله امله په هیدرسلیو ښارکې دمورنۍ ژبې کورس په رسمي ډول جوړ نه شو،خوما اومیرمنې مې په غیر رسمي ډول،پرته له دې چې دډنمارک دولت اویا دافغان کوچنیانومیندې ،پلرونه کوم مزد راکړي،په خپله خوښه تدریس وکړ،خواوس په ټپه ولاړ دی.

د۲۰۰۱ کال په جنوري کې دسویدن په ستاکهولم کې دافغانانو « دقلم کلوب » په نوښت اودسویدن دښوونې اوروزنې وزارت په ملاتړ،په سکندنویا یې هیوادونوکې دمورنۍ ژبې دښوونکودزدکړواوتجربودغني کیدو اوله یوبل سره دعلمي اړیکواودتجربودراکړې ورکړې دلوړتیا په خاطر،یوتعلیمي ورکشاپ جوړشو.ورکشاپ ته زه (آصف بهاند) هم په رسمي ډول وربلل شوی وم.ما دپښتوژبې ،ادب اوپه پردي چاپیریال کې دمورنۍ ژبې دزدکړې،ساتنې،پا لنې اودمورنۍ ژبې دتدریس دستونزوپه اړوند دیوې مقا لې دحوصلې په چوکاټ کې وینا وکړه.

همدغوکارونوبیا دې ته وهڅولم چې په ماسکوکې دپیل کړو مقالوسلسله بیا راپیل کړم.په دې اړوند مې درې نورې مقالې ولیکلې ا وخپرې مې کړې. له لوستونکوڅخه په ښښنې سره باید خپله تیروتنه داسې تصحح کړم:

کومې دوې مقالې چې ما په بیلا بیلوافغاني ویبسا یټونوکې د:

پردی چاپیریال اوله کوچنیانوسره دچلند مسآله (پلاریې هیروي)،

پردی چاپیریال اوله کوچنیانوسره دچلند مسآ له (پلارته لیک)،

ترسلیکونو لاندې ددې سلسلې دلومړۍ اودویمې برخې په توګه خپرې کړې دي،په حقیقت کې دریمه اوڅلورمه برخه ده.لومړنۍ برخه همدا مقا له (پردی چاپیریال اودمهاجروکوچنیانودزدکړې مسآ له ،ما له کلمه نه راځي)اودویمه برخه یې (پردی چاپیریال اودمهاجروکوچنیانودزدکړې مسآله،دمورنۍ ژبې زدکړه،ساتنه اوپالنه)؛په حقیقت کې زمادهغې وینامتن دي چې ما په ستا کهولم کې په یاد ورکشا پ کې اورولې وه اوله ستاکهولم نه په خپریدونکې فردا مجله کې خپره شوې هم وه(د۲۰۰۲ کال دمارچ اواپریل ګڼه)؛که خیرو،په همدې مقالې پسې به په لړڅه بدلون سره بیا خپره شي.

او اوس هم په خپله مقاله:

« اورونه بل دي
کورونه سیځي
سکروټې دل دي
دودونه خیځي
داسې ځوک نه شته
چې دا اورمړکا... » (لطف الرحمن خاموش)

هوکې دغه ناروا اور زموږپه وطن کې بل کړای شوی دی اوددغه اورخوراک دهرافغان مادي اومعنوي شتمنې اوددوی غوښې اوهدوکې دي.ددغه اورله سوځنده لمبوڅخه یوشمیرافغانان نوروهیوادونوته کډه شوي،دمهاجرنوم یې ځانته ګټلی اودچا خبره دسرېښوپه ډنډ کې راګیرشوي دي.

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

هجرت خپله ترخه کلمه ده اوله بده مرغه دا تريخوالی،اوسنۍ زمانې ترټولوخلکوزيات،افغانانوته ورڅکلی دی.په هجرت کې انسان ډيرڅه له لاسه ورکوي.زما يوفلسفي دوست به هرکله داخبره يادوله:
«کله چې څوک دچا کره ميلمه شي،خپله ډيره سلنه آزادي له لاسه ورکوي،دبل کره ډيرڅه په سوال غوښتل کيږي او...»
اوس نوراشه پردی وطن اوپردی چاپريال له پرديوافکاراوپرديوقوانينوسره وګوره.اساسي مسآله دا ده چې اوس خوراپيبنه ده اوله پيښې څخه خوهسې هم تيښته نه شته.څه دپاسه درې کاله کيږي چې زه هم ددې دړې وړې کښتۍ له هغو سورليوڅخه يم چې ډيرو وطنونوته مسافر،مهاجر،بې کوره اوبې آدرسه شوی يم.ما دمهاجرت دنوروترخوترځنګه،دافغان کوچنيانوراتلونکې زوروي اوهرکله په دې فکرکې يم چې په پرديوچاپيريلاونوکې به دافغان کوچنيانودسواد مسآله څنګه کيږي؟ ځکه چې مهاجرت هرڅه له انسان څخه اخلي؛ژبه،کلتور رواجونه،کور،جومات،مړی،ژوندی،هديره او...
خوموږبايد ځانونه تسليم نه کړو.له ټولوميندواوپلرونوسره ښايي چې دنوروناخولوسره دمبارزې ترڅنګه،په جدي ډول له دې ستونزې سره هم مبارزه وکړي،ترڅوزموږ کوچنيان له خپل فرهنګ ،تاريخ،عقايدو،ادبياتو،ژبې او... څخه بيګانه اولرې پاتې نه شي؛اوکه ځای پرځای لاس ترزنې کينو،خدای مه کړه سبا به زموږدهريوه کوچنيان بې سواده اوله خپل فرهنګ اوژبې سره نا آشنا رالوی شي.بيا به نوی نسل له خپل فرهنګ،ژبې ،تاريخ اوهرڅه سره نا بلده اوبيګانه وي؛بيا به دادشرم پيټی چيرته اوتر څوپورې پر شا چلوو.
دلته په روسيه کې داټکل له مخې دمهاجروافغانانوپنځه نوي سلنه مشران باسواده دي،خوخپلوکوچنيانوته حد اقل الفبا اودخپلې مورنۍ ژبې لوستل اوليکل نه شي ورزده کولای.وبه منوچې ښوونځي نه شته اوشرايط په جدي ډول خراب دي،خوراځۍ چې په ډير ابتدايي ډول يې له کورنې سواد څخه پيل کړو.داخبره کومه نوې خبره نه ده،پخوا هم زموږپه هيواد کې دا رواج وچې په کورونوکې به دلومړني سواد زدکړه پيل کيده.په دې ډول به موږوتوانيږوچې حد اقل دمورنۍ ژبې دلوستلوتوان خپلوبچيانوته ورکړو،اوکه دا ونه شوکړای،نوزموږدبچيانوبرخليک به داسې شي چې بيا به لکه ځينې ښاغلي،خپلې کورنۍ ته به هم په خپله مورنۍ ژبه ليک نه شي ليکلای.دلته ماسکوکې به دخپلو سترګو يوليدلی حال تاسوته وليکم:
يوه ورځ په يوځای کې ناست وم،ددوستانوله ډلې څخه يوتن دوطن په لورې روان و.اودی په دې ښه پوهيده چې وطن،کلي او کورته په رسيدوسره،ددې زلميانوکوم چې دلته ژوند يا زدکړې کوي اويا دمحصل په نامه له وطن څخه راليږل شوي دي،ددوی کورنۍ خامخا دخپلوزامنواوبچيانوحال اواحوال ورځنې غواړي.ټولوته يې وويل:
هلکانو! خپل احوالونه دليکونوپه ترڅ کې وليکئ چې زه يې ستاسوکورنيوته ورسوم.ځکه ليک نيم ديدن دی اوستاسوکورنۍ خامخا ستاسودليدلو هيله لري.هغوی وويل:سمه ده.
څوشيبې وروسته يوزلمی کاغذ اوقلم په لاس کوټې ته راننوت اووې ويل:
دا دی کاکا،قلم اوکاغذ مې راوړل،هرڅه چې زه درته وايم ته يې وليکه.
وطن ته تګونکي دوست مخ ورواړاوه اوښه بد رد يې ورته وويل.ما په هغې شيبې کې ددې دوست په سترګواوڅيره کې يآس اوخواشيني وليدل.ده وروترشونډولاندې دقهر په څپوکې دا مطلب زمزمه کاوه:
« سرې لمبې مې خوښې دي،خومړه خوړلن ته نه راځم
داځـلـې کـه لاړم،بيـا بـه دې وطـن تـه نـه راځـم»
دغه زلمي چې خپلې کورنۍ ته په بل چا ليک ليکه،وړوکی له وطن څخه راليږل شوی و،مور،پلاراوکورنۍ يې نه وه ورسره چې څه يې زده کړي وای.دی په ليليه،پارک،پوهنځي سړک اونوروځايونوکې هره شيبه له پردۍ ژبې،پردي کلتوراوپرديوخلکوسره مخامخ واو... ځکه تر دې سرحده پورې رسيدلی و؛خوموږاوتاسوخوله خپلو بچيانوسره يوځای يواوسواد هم لرواودفرهنګ،فرهنګ چيغې هم وهو،ددې په باب ولې فکرنه کووچې:ولې موبچيان تراوسه پورې په خپلومورنۍ ژبوليک لوست نه شي کولای؟
راځئ په دې پوښتنه لږتم شو،فکرورباندې وکړواوجدي پاملرنه ورته وکړو.حد اقل بايد خپلوزامنواولوڼوته دخپلې مورنۍ ژبې ليک اولوست وښايوو،دخپلې ژبې هيرول اودپرديوژبوليکل اولوستل اويادول ويا ړونه ګڼو.
شاعر ډير ښه اوپه ځای ويلي دي:
پردۍ ژبه زده کول که يو هنردی
خپلــه ژبــه هيرول بې هنري ده
له بده مرغه ما لکه دنوروډيروافغانانوپه څيرپه پاکستان کې دافغان مهاجروژوند اوهلته دمهاجرت چاپيريال هم وليد.زه به تاسودرنولوستونکوته يوه وړه مستنده نمونه وليکم چې له دې موضوع سره نيغې اړيکې لري.اوس به تاسوولولئ چې افغان مهاجروکوچنيانوژوند اوزدکړه څنګه ده،دهغوکوچنيانوژوند اوزدکړه چې پلرونه يې داسلام دمقدس دين څخه ددفاع په نامه اړايستل شوي وواواوس هم اړايستل کيږي ،دهغوی کلمه هم نه ده زده.
زه دخپلې کورنۍ له يوشمير غړو سره د۱۳۷۲ هجري شمسي کال دثور په وروستيوکې له خپل کور،کلي،جومات،نغري او... څخه مهاجرت ته اړ ايستل شوم اولکه ډيری افغانان پيښورته لاړم.په پيښورکې تلاش ډيردی،هرڅه په هڅه کې دي،هرڅوک زغلي،خوار زغلي،بډای زغلي،روغ زغلي،ناروغ زغلي،هرڅه په تلاش کې دي.دژوند په تلاش کې،دژوند

افغان جرمن آنلاين په درښت تاسو همکاریَ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

دوسايلواوډوډۍ دپيدا کولوپه تلاش کې.ځوک په يوه مړۍ ډوډۍ پسې هڅه کوي اوځوک بيا دسرمايې دزياتوا لي حرص پسې اخيستي وي اوله يوې تيارې تربلې تيارې په منډوسروي.په دې ښارکې دټولو افغان کډوالوژوند تريخ دی.شتمن يې هم په عذاب دياوبيوزلی خوهسې هم خدای دعذاب له پاره پيدا کړی دی.
ما په ګاونډيوهيوادونوکې دافغان کډوالودترخه ژوند په باب ډيرڅه اوريدلي وو،خودلومړي ځل له پاره مې دپيښور دکچه ګړۍ په کمپ کې ددوی ژوند له نږدې په سترګوولید،هلته افغان مهاجرينوپه داسې بد حالت کې ژوند کاوه چې ما يې کله اټکل هم نه وکړی.
د۱۳۷۲ ل کال دسرطا ن دمياشتي په لومړۍ نيټه مې دکچه ګړۍ دکمپ په کوڅو کې په لسګونومعيوب،خوارځواکي(سوتغذي) اوبې سواده کوچنيان وليدل.ما وليدل چې يواته،نه کلن ماشوم په دواړوپښوشل اوپه ژبه ګونګ و.په کونه ښنيده اوله خلکو څخه يې په اشارو خير غوښت.ښا يي خپلې کورنۍ ته به يې له همدې لارې ډوډۍ پيدا کوله.کله يې چې زه وليدلم،نودآيسکريم کراچۍ ته يې لاس ونيو،اود آ آ ، آع آع دغږ.ونوپه ايستلوسره يې له ما څخه روپۍ غوښتې.کله چې زه ورنږدې شوم،په ځان مې ځوزخمونه اوداني هم وليدلې،ځوکلدارې مې په لاس کې ورکړې او نورمې يې دليدلو توان نه درلود.
ما په همدې ورځ وليدل چې دکال دما د ل په يوښکلي ډاټسون کې يومجاهد؟ وروړسپور واوپه ډيره بيړه يې موټرچلاوه اونږدې وچې دانقلاب اوجهاد دلارې محصول ماشوم ترموټرلاندې کړي.
د افغان مهاجرينوپه کمپونوکې په سل ګونواوزرګونوداسې کوچنيان شته دي چې دهريوه ژوند دليکلواوژړا وړ دی؛او که موږدخپلو بچيانودسوادزدکړې اوتربيې ته پاملرنه ونه کړو.په همدې برخليک به اخته وي.دلته به يې زه يوه ډيره ښه اومستنده نمونه،چې د مصاحبې په ډول ليکل شوې ده،وړاندې کړم:
يوه ورځ مې په پيښورکې ديوې مجلې په لومړي مخ باندې پردغه سرليک سترګې ولګيدې:
((ما له کلمه نه راځي))
په ډيره بيړه مې دنظر وړمخ راواړاوه،هلته له دوو عکسونوسره دغه مضمون اومرکه چاپ شوې وه:«
نوم: زين الدين
دپلارنوم:غواص
عمر : پنځلس کاله
علاقه:کندوز،ګورتيپه
حال:فارست پلوسي کيمپ،پيښور
ملاقات:نورالبشرنويد
ماته ياد نه دي چې زه کله راغلی وم.دموږپه غيږکې وم،وروسته چې لوی شوم،نوپه هرڅه پوه شوم.زه افغان مهاجريم.دکندزولايت دګورتيپې اوسيدونکی.دلته وړوکی لوی شوم.پلارمې درې کاله وشول چې په افغانستان کې شهيد شو.هغه دکماندرمسعود سره و،زما پلارخپلومجاهدودلته پيښورته راوړ،ملګرويې زما مورته ووې چې دی شهيد دی،دخراسان کيمپ سره ښخ کړای شو.
چې زما پلارمړشو،زما دپلارملګري هم نه راتلل.زما دوه ماشومان ورونه هم دي.ډوډۍ به نه وه،راشن کارت راسره هم نه و.ما يوه ورځ ماشومان همزولي ليدلي ووچې هغوی خلکوته سپيلني لوګي کول اوخلکوبه پيسې ورکولې.ما هم دا ډبې جوړ کړاومورته مې ووې چې ستاسواو دووماشومانو ورونوله پاره ډوډۍ راوړم.مور راله دوه روپۍ راکړې او ما دسپيلنوداني په بازارکې واخستې.په اول ځل چې ښارته راغلم اوما سپيلني چا ته لوګي کړل،نوهغوی شپږ پيسې راکړو،زه ډيرخوشحاله شوم.ټوله،ټوله ورځ په بازارونوکي وګرځيدم.
ما ته ياد نه دي چې په اوله ورځ ما څورويۍ پيدا کړي دي،خوچې کورته لاړم،نوډيرستړی وم اوپښې مې خوږيدې.ما مورله پيسې ورکړې،بيا مورڅه پيسې راکړې اوما ورله ډوډۍ راوړه.
دا زما څه دپاسه يوکال وشوچې د کمپ نه راروان شم اوخلکوته په پيښورکي سپيلني لوګي کوم.ځوک راله ديکي راکړي،راته وقهريږي چې مه کوه لوګي راباندې بد لګيږي.ځوک راله څه نا څه پيسې راکړي.ما ته دا هم سوال ښکاريږي چې خيرات وغواړم،خوله دې سوال سره عادت شوم.اول اول به مې زړه خفه کيده،اوس چې مې مور اودواړه ورونه ډوډۍ وخوري،نوډيرخوشحاله شم.ډيرځلې خلکو وهلی رټلی يمه،خومور راته وايي چا سره جنګونه مه کوه،موږپه پردي وطن کې يو،دلته خو ته له خلکونه ډوډۍ غواړې اوچې ځوک څه غواړي،نوهغوی ته خلک ستغې سپورې وايي.موږته کله کله موردشپې دخپل وطن قيصې کوي.زموږزړه ډيرخفه شي چې زموږکوربه هم وران وي.چې زه خبرشم زما په وطن کې جنګ دی،نوډيرخفه شم.که زموږوس کيدای،نوخپل کورته به تلي وو،خوخلک وايي هلته ډوډۍ نه شته.زه دجمعې په ورځ چهټي کوم خپل ورونه دپلارقبرله بوځم.اول اول به زما ماشومان ورونه اوزه قبر ته ډيرژړيدو،زما موربه هم ډيرژړل.اوس موږنه ژاړو.زما مورهم چې قبر له راشي،نوډيرساعت خفه وي.زما وړوکي وروريوه ورځ زما مورته ويلي ووچې:موږخپل وطن ته ځو،نوپلاربه هم بوځو.په هغه ورځ زما مورډيرژړلي وو.زه هم نه پوهيدم چې زما موږپه دې خبره ولې وژړل،خواوس پوهيږم.زه هم کله کله خوشحاله شم چې خپل کور ته به ځو،خوچې د پلارقبرته ګورم،نوبيا خفه شم چې زما پلاربه دلته پاتې شي.ما ته دا پيښورهم لکه خپل وطن ښکاري،ځکه

maqalat@afghan-german.de افغان جرمن آنلاين په درښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ
يادښت: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

چي دلته وړوکی لوی شوی یم.هره ورځ دسپیلنولوګي کولوله پاره فردوس سینما،ما لګي منډيي،خیبربازاراوډبګری ته ځم او واپس بیا روان شم.
ډوډئ دغرمي په بازارکي چاسره خورم.چي د چا نه ډوډئ پاتي شي،هغوی یي راله راکړي.بیا چي لاړشم،نوورونوله ډوډئ واخلم.
ماته کله کله پلارډیرراياد شي.اول به ډیرژړیدم،خوبیا راله مور ووې چي ستا پلارشهید دی،شهید له خدای پاک جنتونه ورکوي،شهید ډیرلوی وي،ستا پلاردوطن شهید دی؛نوزه ډیرخوشحاله شم،اوس هم خوشحاله یم چي زما پلارد اسلام له پاره شهید شوی دی.
دا پخي پخي خبرې د کند ز ولایت دګورتیپي سیمي دیوپنځلس کلن ماشوم خبرې دي چي په عمرکم دی،خوحالاتوله وخت نه وړاندي بالغ کړی دی.
یوه ورځ یوخیرن خیچن ماشوم دفترته راننوتو،په غاړه کي یي دکپړې تیلی وه،په هغي کي دسپیلنو داني وې،په لاس کي یي په یوه ډبي کي دسکروانګارو.له تیلی نه یي داني پرانګار واچولي،لوخړې شوې،بېوزی یي ورته وواهه.یوبل ورته وویل:ما،ما،ما لوخړې مه کوه.دهغه زړه لکه چي مات شو.دویم چت ته په شپردیرش پونکوراختلي ماشوم ته یي په بې ارزئ وکتل.ما ورته اشاره وکړه.هغه سمدستي څوداني په انګار کي واچولي،مامنع کړواو ورته ومي ویل:
په مور. به د چا نظرولګي؟
د نظرشوي خلک خوتاسویاست چي بې کوره،بې وطنه،بې یاره،بې دلداره شوي یاست.
هغه ودریداوما یي دریم چت ته په شپږدیرش پونکودراختلوکفاره ادا کړه.هغه تلو،ما منع کړو.
خبره واوره!
هغه ګم سم ودرید.
ما ورته ووې:
ـ ته دکوم ځای یي؟
ـ زه،زه د کند ز یم.
ـ دلته کینه!
زما خواته د کند ز ولایت د ګورتیپي شهزاده،دښاردلوګیوخیرن ناست و.
دغه وخت یوبل افغان مهاجرراغی.سپینه ـ ښکلي پاکه ږیره،تک سپین پګړی په سرکړی،تک سورسپین مخ،ما دغه سپین ږیري ته ووې:
راشه ستا وطندار دی.هغه څوورځي وړاندي ماته ویلي وچي:زه دکند زدولایت یم،په سوونوجریبه زمکه لرم،یوزوی مي په سعودي کي دی.
هغه له خپل وطندارسره یوڅوخبرې وکړې اوبیا یي ورته ووې چي:اوس ښه سړي له راغلي،هغه ماته اشاره وکړه اوولاړو.
زما مخي ته د کند زولایت شهزادګان ناست وو،یوشهزاده چي په مخ کي یي نن هم دخپل وطن ... توب سره وواوپه پټکي یي دوړه نه وه؛
بل شهزاده دسپیلنوشهزاده وچي د خپل وطن سره یي په مخ کي سوزیدلي وو.په وړوو لاسونوکي یي اور نیولی و،په سپوږمۍ مخ یي دپیښوردلوګوتورکي وو،په سترګو کي یي درنجوپه ځای یآ س اوارمان و،دافغانستان د شهید زوی و،موراودوو ماشومانو له پاره سوال کولو،ډوډئ یي غوښته،دخپل وطن ملا ورته ویلي ووچي داسلام جنګ دی،ورشئ یودبل سرونه مات کړئ.د اسلام اودوطن په نوم لکونه افغانان قتل شوي.یوطرف ته افغان شهید شو،بل طرف ته یي افغان ته دشهادت مرتبه واخیسته.زما سره دافغانستان دهغه شهید زوی ناست و،دچا پلار چي د «اسلام لاره» کي شهید شوی دی.ما له هغه نه آخري تپوس کړی واوزه یي ګونګی کړی وم:
ــ بچي تا له کلمه درځي؟
ــ کلیمه؟نا،ما له کلمه نه راځي.
ــ بچي،مونځ درځي؟
ــ مونځ؟مونځ نه راځي.
زه داسلام دشهید زوی نه دووآخري سوالونوپه خپله یوسوال کړم.ما وي راسئ اي دلوی نازولي پیغمبر(ص) دموصلي وارثانو!
اي دافغانستان دمذهب استادانو!
دافغانستان دلکونوشهیدانوزامنوته کلیمه درسته کړئ،مونځ ورته وښایئ.داسلام اودشهید زوی که درنه نن ډوډئ،کور او امن غواړي؛نوکلیمه ورته هم وښایئ.ځکه چي څوارلس کاله ددې بچوپلرونود «اسلام» له پاره جنګ کړی دی.»
درنولوستونکو!
مهاجروافغانانوچي هر یوباسواده یاست!

maqalat@afghan-german.de افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ
یادښت: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

راځئ چې کم له کمه هره ورځ یو یا دوه ساعته په خپلو بچوباندې الف او ب زده کړو،داسلام ومقدس دین لومړني تعلیمات ورزده کړواوخپله مورنی ژبه ورزده کړو.داسې نه شي چې دباسواده میندو- پلرونوپه موجودیت هغوی دنورو ژبوماهران اودخپلوژبوګونګیان شي.

زه له ټولوفرهنګیانو،په تیره له هغوفرهنګیانوځخه چې عملاً لیکنې اونشرات کوي،هیله کوم چې دافغان مهاجروکوچنیانو دښوونې اوروزنې له پاره کم له کمه په خپلو خپروونو کې جدي پاملرنه وکړي.

ښاغلي جنید شریف دخپلوژباړوپه لړ کې دیوه ژباړل شوي اثر په مقدمه کې لیکلي ووچې:

«... بیټ نیکه په دویمه هجري پیړۍ کې په زارۍ ،زارۍ د خدای له دربار غوښتلي ووچې:

... دا وګړي ډیرکړې خدایه

لویه خدایـــــه، لویه خدایــه»

اوخدای(ج) دا وګړي ډیر کړل؛ خواوس اوس داسې څوک نه شته چې یو وار ووایي:

دا وګړي ماړه کړې خدایه

لویه خدایه،لویه خدایه

دا وګړي باسواده کړې خدایه

لویه خدایه،لویه خدایه !!!

پای

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ